

**Национален доклад за
дървообработващата и мебелна
промишленост в Република България**

**Федерация на синдикалните организации от
горското стопанство и дървопреработващата
промишленост
PROJECT INNO Trans**

**Март 2008 г.
София**

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и
дървопреработващата промишленост

1	Въведение.....	3
2	Състояние на секторите според статистиката.....	4
2.1	Данни за предприятията.....	4
2.1.1	Брой фирми.....	4
2.1.2	Структура.....	4
2.1.3	Регионална концентрация на предприятията.....	5
2.1.4	Наети лица и заплати в дървообработващия и мебелния сектор.....	6
2.2	Данни за производство.....	10
2.2.1	Производство в сектор дървообработване.....	10
2.2.2	Производство в сектор „мебели“.....	10
2.2.3	Производителност на работник.....	12
2.2.4	Топ 10 на предприятията по сектори.....	12
2.3	Външнотърговски отношения.....	14
2.3.1	Износ на дървен материал и изделия от него.....	14
2.3.2	Внос на дървен материал и изделия от него.....	16
2.3.3	Износ на мебели.....	19
2.3.4	Внос на мебели.....	21
2.3.5	Чуждестранни инвестиции в сектора.....	22
2.4	Сертифициране.....	23
2.5	Обобщение за състоянието на дървообработващата и мебелна промишленост.....	23
3	Основно развитие, проблеми, тенденции според предприятията.....	24
3.1	Обобщение на резултатите от браншови барометър 2007.....	24
3.1.1	Метод.....	24
3.1.2	Резултати.....	24
3.2	Доклад Кауперт.....	27
4	Иновации.....	27
5	Социални и трудови стандарти и отражението им в дървообработващия и мебелния сектор.....	28
5.1	Национално законодателство.....	28
5.2	Социален диалог – структури, методи и ползи.....	29
5.2.1	Социален диалог –структура, функции и организация.....	29
5.2.2	Функции на съветите за тристранно сътрудничество.....	30
5.2.3	Организиране на дейността и приемане на решения на съветите за тристранно сътрудничество.....	31
5.3	Представителност. Схеми на заплащане.....	40
5.3.1	Синдикална структура.....	40
5.3.2	Представителност на ниво предприятие.....	41
5.3.3	Доходи.....	41
5.3.4	Трудова заетост.....	42

1 ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад е изготвен от Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост в рамките на PROJECT INNO TRANS. Обобщената в него информация е съобразно исканите по проекта INNO Trans данни за състоянието на дървообработващата и мебелна промишленост в България.

Документът предоставя следната информация:

- **Точка 2 Състояние на секторите според статистиката** съдържа данни за предприятията от дървообработващия и мебелния сектор (брой, структура, регионална концентрация, наети лица и възнаграждения), за тяхната производителност, за износ, внос и чуждестранни инвестиции в сектора, както и за активността им по отношение на международно признати сертификати. Източниците на информация тук са главно: Националният статистически институт, който разполага с актуални данни за 2005 и отчасти 2006 г., Стратегията за развитие на дървообработващата и мебелна промишленост „Акция 2013”, както и доклади на Българската Стопанска Камара за развитието на двата сектора.
- **Точка 3 Основно развитие, проблеми, тенденции според предприятията** се базира на две проучвания сред дървообработващи и мебелни фирми, които макар и непредставителни, според експерти от сектора извеждат основните проблеми и тенденции за развитие от гледната точка на самите предприятия.
- **Точка 4 Иновации** описва на кратко състоянието на иновационната култура на българските предприятия и какви мерки предстоят да се предприемат за нейното повишаване.
- **Точка 5 Социални и трудови стандарти и отражението им в дървообработващия и мебелния сектор** дава обща информация за законодателството в България, за синдикалните и браншови организации в сектора и политиката за пазара на труда.

Паричните единици в доклада са посочени според съответния източник на информацията в български лева, евро или щатски долари. От 1999 г., в следствие на валутния борд в България, е фиксиран обменният курс от 1,95583 лева за 1 евро.

2 СЪСТОЯНИЕ НА СЕКТОРИТЕ СПОРЕД СТАТИСТИКАТА

2.1 Данни за предприятията

2.1.1 Брой фирми

Броят на регистрираните предприятия в дървообработващия и мебелния сектор нараства непрекъснато и през 2005 г. той е общо 3 605, като фирмите в дървообработващия сектор са с около 5 % повече от тези в мебелния. Общият ръст за периода 1997-2004 г. е 26,75%, а от 2004 г. до 2005 г. той възлиза на 4,64%.

НКИД	Промислени дейности	2001	2002	2003	2004	2005
20	Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели, представено по-долу	1799	1704	1868	1933	1997
201	Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал	795	821	835	912	906
202	Производство на фурнир и дървесни плочи	46	41	41	50	52
203	Производство на дограма и конструкции от дървен материал	493	376	451	412	426
204	Производство на амбалаж от дървен материал	139	151	164	170	171
205	Производство на други дървени изделия	326	315	377	389	442
361	Производство на мебели, представено по-долу	1260	1251	1369	1512	1608

Таблица 1 Брой предприятия по промишлени дейности, източник НСИ 2007 г.

2.1.2 Структура

В Националния статистически институт е въведена международната класификация за определяне структурата на предприятията според броя на наетите лица, а именно:

- Микро-предприятия – с до 10 заети
- Малки предприятия – от 10 до 50 заети
- Средни предприятия – от 50 до 250 заети
- Големи предприятия – с повече от 250 заети

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

За двата сектора броят на микро-предприятията е най-голям, а броят на големите предприятия е най-малък.

Промислени дейности		2003	2004	2005
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели		%	%	%
	микро	80,0	77,1	77,9
	малки	16,8	19,9	18,8
	средни	2,7	2,7	3,0
	големи	0,4	0,3	0,3
Производство на мебели				
	микро	71,4	70,2	69,0
	малки	21,3	22,8	23,6
	средни	6,7	6,4	6,7
	големи	0,7	0,7	0,6

Таблица 2 Структура на предприятията 2003-2005, източник НСИ 2007 г.

По-голямата част от предприятията в двата сектора са микро и малки, като се забелязва тенденция за намаляване броя на фирмите с под 10 заети, докато броят на предприятията с 10-50 заети се повишава. Броят на големите предприятия поддържа ниско ниво от 0,3 % в дървообработването, респективно 0,6 % в мебелното производство.

2.1.3 Регионална концентрация на предприятията

Таблица 3 и Таблица 4 представят първите 10 области (от общо 28 административни области в България) подредени в низходящ ред, в които има най-голям брой дървообработващи и мебелни предприятия през 2005 г.

Област	Брой дървообработващи предприятия
ПАЗАРДЖИК	244
БЛАГОЕВГРАД	194
СМОЛЯН	165
ПЛОВДИВ	160
ЛОВЕЧ	152
ВАРНА	101
СОФИЯ ОКРЪГ	101
БУРГАС	94
СОФИЯ ГРАД	86
СТАРА ЗАГОРА	69

Таблица 3 10-те района с най-голяма концентрация на дървообработващи предприятия през 2005 г., източник НСИ 2007 г.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Област	Брой мебелни предприятия
СОФИЯ ГРАД	217
ВАРНА	147
ПАЗАРДЖИК	135
ЛОВЕЧ	128
БЛАГОЕВГРАД	119
ПЛОВДИВ	107
РУСЕ	93
ГАБРОВО	76
СТАРА ЗАГОРА	74
БУРГАС	61

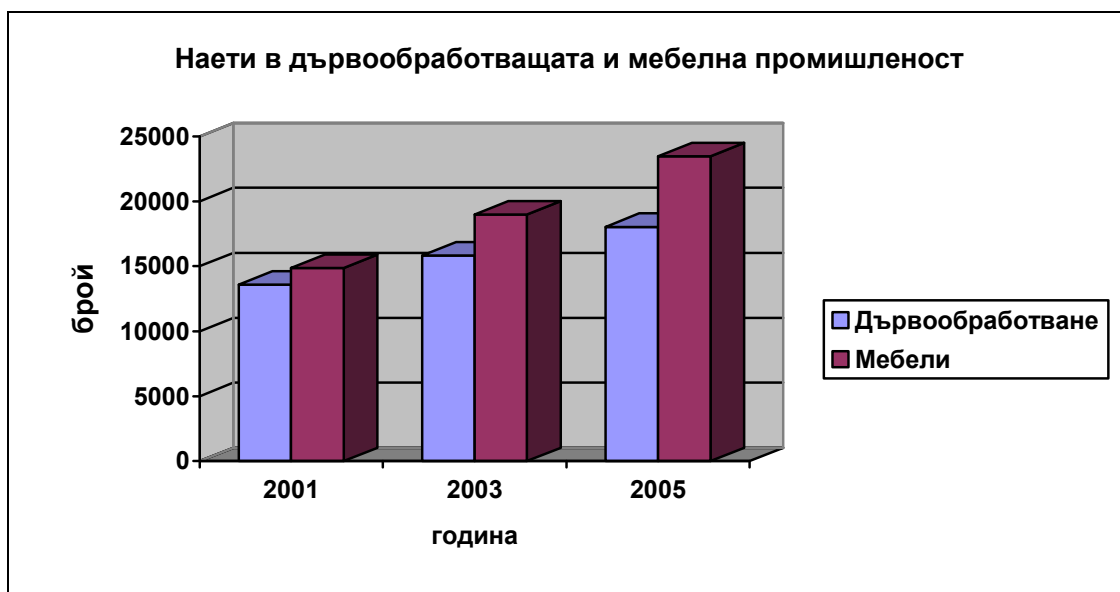
Таблица 4 10-те района с най-голяма концентрация на производители на мебели през 2005 г., източник НСИ 2007 г.

Освен в големите градове концентрация на предприятия от дървообработващата и мебелна промишленост се забелязва в районите Троян-Тетевен (област Ловеч) и Велинград-Пещера-Батак (област Пазарджик). Това разпределение може да се разглежда като рамка за потенциално развитие на клъстери. Към момента съществуват два мебелни клъстери – в Троян и Велинград, които са регистрирани във връзка с участие по Европейски програми (PHARE).

2.1.4 Наети лица и заплати в дървообработващия и мебелния сектор

През периода 1997-2000 г. броят на наетите в двата сектора е намалял, след 2000 г. обаче се наблюдава постоянен растеж. По данни на НСИ през 2002 г. 29 764 души са работили в двата сектора, а през 2005 – 41 495, което представлява ръст от 39,41 %. Тези цифри включват постоянните, както и сезонните работници.

През 2004 г. заетите в двата сектора представляват 1,3% от общия брой на заетите в България (общата работна сила за 2004 г. е 3 226 343 души, източник НСИ). За дървообработващия сектор това прави 0,6% и за мебелния – 0,7%. Нивото на заетост в мебелния сектор е по-висок от този в дървообработващия.

Фигура 1 Брой наети лица по трудово или служебно правоотношение в дървообработващия и мебелен сектор, НСИ 2007

Тенденцията за нарастване на работещите в дървообработващата и мебелна промишленост е стабилна през последните 4-5 години. В дървообработващия сектор най-голям брой заети има в дейност „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал”. За 2005 г. те представляват 38,9 % от всички заети в дървообработването. При производството на мебели най-голямата група е в „Производство на други мебели, без столове” – 62,8 % от общия брой заети в този сектор.

Икономически дейности	2001	2002	2003	2004	2005
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	13595	14142	15831	17113	18037
Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал	5739	5596	6127	6746	7016
Производство на фурнир и дървесни плочи	2895	3176	3494	3715	4225
Производство на дограма, конструкции и детайли от дървен материал за строителството	2878	2874	2932	2944	3005
Производство на амбалаж от дървен материал	..	1000	1121	1312	1206
Производство на други изделия от дървен материал	1209	1424	2113	2346	2534
Производство на изделия от корк, слама и материали за плетене	..	72	44	50	51
Производство на мебели	14859	15622	18979	21687	23458
Производство на столове и седалки	2593	3402	3911	4086	3978
Производство на канцеларски и търговски мебели, без столове	1303	1746	2004	2142	2305

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Икономически дейности	2001	2002	2003	2004	2005
Производство на кухненски мебели, без столове	1643	1327	1603	1668	1741
Производство на други мебели, без столове	9120	8926	11177	13172	14733

Таблица 5 Брой наети по промишлени дейности 2001-2005, източник НСИ 2007 г.

Съгласно данните от Националния статистически институт средната годишна работна заплата за 2005 г. в дървообработващите и мебелни предприятия е нараснала с 12,6 % спрямо предходната година. Спрямо 2001 г. се наблюдава увеличение на възнагражденията с около 40 %.

Икономически дейности	2001	2002	2003	2004	2005
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	1916	2067	2271	2389	2690
Разкроявяне, рендосване и импрегниране на дървен материал	1592	1758	1675	1760	1991
Производство на фурнир и дървесни плочи	3351	3565	4164	4397	4617
Производство на дограма, конструкции и детайли от дървен материал за строителството	1393	1405	1766	1985	2242
Производство на амбалаж от дървен материал	1508	1529	1811	1753	1999
Производство на други изделия от дървен материал	1345	1515	1712	1801	2210
Производство на изделия от корк, слама и материали за плетене	..	4115	5491	4432	4639
Производство на мебели	1830	1914	2117	2266	2551
Производство на столове и седалки	2570	2523	2376	2953	3519
Производство на канцеларски и търговски мебели, без столове	1570	1648	1974	2041	2450
Производство на кухненски мебели, без столове	1281	1591	1818	1867	2120
Производство на други мебели, без столове	1758	1786	2104	2172	2382

Таблица 6 Средна годишна работна заплата в лева на наетите по трудово и служебно правоотношение по промишлени дейности 2001-2005 (1,95583лев=1€), източник НСИ 2007 г.

Подредбата на осигурителния доход не е същата като тази на броя на предприятията, съобразно тяхната големина. Средната стойност на осигурителния доход зависи от размера на предприятието и тя е най-голяма в големите предприятия и най-малка в микро-фирмите. Средният доход¹ може да бъде видян в Таблица 7.

¹ Разликата в данните от таблица 6 и таблица 7 се дължи на различните източници на информация.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Размер на предприятието	Среден осигурителен месечен доход	
	Дървообработващ сектор	Мебелен сектор
Микро	128,13 лв.	153,98 лв.
Малко	143,59 лв.	166,29 лв.
Средно	185,59 лв.	203,88 лв.
Голямо	634,55 лв.	293,03 лв.
Средна стойност	Около 270 лв.	Около 203 лв.

Таблица 7 Среден осигурителен доход за бранша в началото на 2005 г. (1,95583лв=1€), източник Акция 2013, стр. 42

Разликата между най-големия и най-малкия осигурителен доход в сектор „мебели” е 90,3%. В дървообработващия сектор този процент е значително по-висок – 395,2%.

Броят на осигурените лица също се различава в зависимост от различния размер на предприятията и в двата сектора. За мебелния сектор най-много осигурени лица има в малките предприятия, след това се нареждат средните предприятия, микро-предприятията и най-накрая са големите предприятия.

Може да се види, че средните доходи в микро-, малките и средни предприятия от мебелния сектор са малко по-големи от тези в дървообработващия сектор. Независимо от това има голяма разлика в нивото на средния доход в големите предприятия и в двата сектора. Заплатите в дървообработващия сектор са с 116,55% по-високи от тези в мебелния сектор. Като се вземе предвид, че броят на осигурените лица с най-висок доход е 31% от общия брой на заетите в двата сектора, може да се заключи, че болшинството от заетите имат средна до малка заплата.

2.2 Данни за производство

2.2.1 Производство в сектор дървообработване

По предварителни данни на НСИ производството на дърво и дървени изделия, без мебели за 2006 г. е с 21 % повече от постигнатото през 2005 г.

Фигура 2 Производство в сектор „дървообработване“ 2001-2006 (1,95583лев=1€), източник НСИ 2007 г.

Най-голям принос в стойността на производителността за 2006 г. имат двете дейности „производство на фурнир и дървесни плочи“ и „разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“. В сравнение с предходната година най-голям скок в производството се наблюдава при „разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“, разлика от 38,6 %.

Производството на фурнир и дървесни плочи през 2005 г. е 139,82% по-високо в сравнение с 2000 г. Нарастването от 2005 г. до 2006 г. е с около 12 %.

Производството на дограма и конструкции от дървен материал е нараснало почти за периода 2001-2006 г. с 138,2 %, като за последната година се наблюдава ръст от 28,4 %.

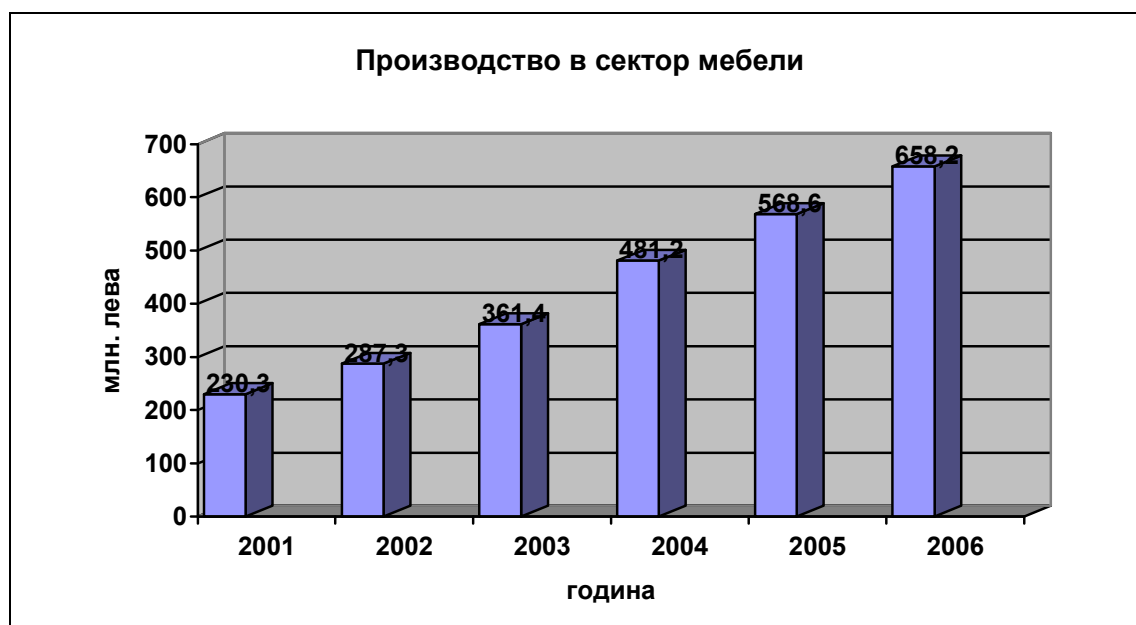
Производството на амбалаж от дървен материал представлява относително малка част от общото производство в сектора - за 2006 г. то е 3,7%. Това е единствената дейност, която търпи спад спрямо предходната година в размер на 4,8 %.

2.2.2 Производство в сектор „мебели“

В съответствие с европейските стандарти в националната ни статистика мебелите трябва да фигурират като самостоятелен сектор. Това все още не е направено. Те вървят заедно с други групи като записващи, музикални инструменти и др. Всички

заедно са наричани „Други“. Това прави оценката на всякакво развитие на сектор „мебели“ доста трудна.

През периода 2000-2006 г. производството на мебели в България продължава да нараства. През 2000 г. продукцията в мебелната индустрия представлява 1,2% от общата обработваща индустрия в България. По предварителни данни за 2006 г. продукцията в сектор производство на мебели е с 240 % по-висока спрямо 2000 г.

Фигура 3 Производство в сектор „мебели“ 2001 – 2006 (1,95583лев=1€), източник НСИ 2007

Съгласно информацията от НСИ за периода 2000-2003 г. секторът показва по-бърз растеж с 20% в сравнение с другите промишлени сектори в страната. През 2003 г. секторът покрива 4,5% от производството в обработващата промишленост на България, което е значително постижение. Като се има предвид, че услугите представляват около 50% от БВП, нарасналият дял на сектор „мебели“ означава, че той създава значителна част от съвкупния секторен продукт, представян от обработващата промишленост на страната.

За периода 2000-2003 г. най-добре представената дейност е производството на мебели за спални, където продукцията нараства с 372%.

Тенденциите в развитието на другите дейности могат да бъдат проследени в следващата таблица.

Промишлени дейности	2003	2004	Изменение в % 2003/2004
Производство на столове и седалки	71 861	89 504	24,6
Производство на канцеларски и търговски мебели, без столове	44 705	54 082	21,0
Производство на кухненски мебели, без столове	22 726	24 896	9,5

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Промислени дейности	2003	2004	Изменение в % 2003/2004
Производство на други мебели	219 263	299 184	36,4

Таблица 8 Производство в хил. лв. по промислени дейности в сектор „производство на мебели 2003-2004 (1,95583лв=1€), и зточник Акция 2013, стр. 35

2.2.3 Производителност на работник

От гледна точка на общия оборот за двата сектора² производителността е ниска. Съгласно непредставителна извадка средният оборот на работниците е около 26 000 лв. годишно на работник. В рамките на извадката най-добрата производителност на работник за година е 40 000 лв., а най-ниската – 15 000 лв. Тези цифри се подкрепят и от данните на НСИ за 2005 г.

2.2.4 Топ 10 на предприятията по сектори

Въпреки развитието в сектора предприятията заемачи челни позиции остават приблизително едни и същи. Данните в таблиците по-долу са от 2004 г., но съществени промени не се наблюдават. Важно е да се отбележи, че „класацията” е извършена въз основа на данни, предоставени от самите предприятия.

Предприятие	Град	2004
Кроношпан България	Бургас	112 814
Лесопласт	Троян	43 309
Габровница	Горно Сахране	32 260
Фазерлес	Силистра	19 526
Дървообработване -ВТ	Велико Търново	12 176
Ирели ООД	Пазарджик	7 678
Алфа Ууд България	Тича-Долни Чифлик	7 612
Сокола АД	Пещера	7 171
Фурнир АД	София	7 152
Андора Ууд Панел Индустри ЕАД	Главница	6 133

Таблица 9 Топ 10 на предприятията в дървообработващия сектор – нетен доход от продажби в лв. (1,95583лв=1€), източник Акция 2013, стр. 43³

² Съгласно непредставително проучване на браншовата камара сред 18 български предприятия, сред които и пазарни лидери, юли 2006 г.

³ Първоизточник :Доклад на БСК “Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006 г.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Предприятие	Град	2004
Средна гора АД	Стара Загора	15 726
Тед Инвест (Пловдив) ООД	Пловдив	14 226
Граммър ООД	Трудовец	13 659
Идиванииталиани ЕООД	Пазарджик	12 921
Булдекор ООД	София	12 847
Никром Тръбна Мебел ООД	Ловеч	12 605
Интериор I ООД	София	12 354
Пиринска мура ООД	Банско	12 085
Николети България (Майър и Николети България) АД	Тетевен	11 842

Таблица 10 Топ 10 на компаниите от мебелния сектор по нетен доход от продажби за 2004 г. в хил. лв. (1,95583лв=1€), източник Акция 2013, стр. 43⁴

4 Първоизточник: Доклад на БСК “Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006

2.3 Външнотърговски отношения

Поради голямото разнообразие в измервателната скала за различните изделия и продукти от дърво като кв. м., куб. м., брой, кг. и др. анализът на развитието на износа и вноса е направен на база на количество и цени.

2.3.1 Износ на дървен материал и изделия от него

Износът на група 44 по митническата тарифа (дървен материал и изделия от дървен материал; дървени въглища) се характеризира с постоянен растеж за последните години. Количествено ръстът за периода 2001-2006 възлиза на 78 %. Спрямо общия износ на страната делът от този сектор възлиза на 1,59 %.

Фигура 4 Износ на група 44, източник Доклад на БСК "Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005", стр. 39 и НСИ 2007 г.

Водач сред страните на износ на дървообработващия сектор за периода 2003-2005 г. е Гърция. През 2004 г. износът за Италия намалява със 71,14% в количествено измерение и с 60% като приходи. Турция и Македония запазват стабилни техните места сред страните с най-голям износ. С изключение на Италия има намален износ към другите страни през 2005 г. в сравнение с 2004 г. (виж Таблица 11).

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Износ на дървен материал и изделия от него, без мебели (Подреждане през 2005 г. съобразно стойността)						
Страна	2003		2004		2005 ⁵	
	в тонове	в хил. лв.	в тонове	в хил. лв.	в тонове	в хил. лв.
Гърция	136 871	42 070	153 765	50 324	135 836	46 924
Турция	69 636	23 535	88 789	36 099	83 742	36 631
Италия	70 800	34 291	20 431	13 739	41 782	23 973
Македония	60 428	18 542	50 895	17 080	42 304	14 836
Румъния	5 964	2 408	1	17	6 439	3 061
Франция	2 467	2 490	1 965	1 789	1 735	1 657
Германия	1 977	2 590	949	1 280	1 265	1 561
Велико-британия	633	871	1 013	2 009	434	1 171
Австрия	907	565	942	769	940	697
САЩ	697	980	151	900	52	585

Таблица 11 Износ на дървен материал и изделия от него, без мебели 2003-2005, източник Акция 2013, стр. 49

Развитието при основните групи продукти може да се проследи в следващата Таблица 12. Износът е отбелязан в количествено и стойностно измерение, както и към кои три основни пазара (критерий стойност) се изнася съответния продукт.

Износ	2002	2003	2004	2005	2006
4407 тона	191 224	191 942	189 107	164 478	163 238
хил. лв.	67 293	65 687	63 098	56 218	57 253
Основно към:	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция
	Македония	Македония	Италия	Италия	Италия
	Италия	Италия	Македония	Македония	Македония
4408 тона	7 413	7 892	9 932	11 077	10 201
хил. лв.	6 250	6 753	7 814	8 666	8 928
Основно към:	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция
	Турция	Турция	Турция	Турция	Турция
	Сирия	Испания	Югославия	Испания	Сърбия
4409 тона	13 260	12 707	10 712	8 586	8 961
хил. лв.	8 998	10 670	9 501	11 012	12 806
Основно към:	Турция	Турция	Турция	Турция	Гърция
	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция	Турция
	Италия	Италия	Македония	Италия	Велико-

⁵ Данните за 2005 г. са предварителни, източник НСИ 2006 г.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

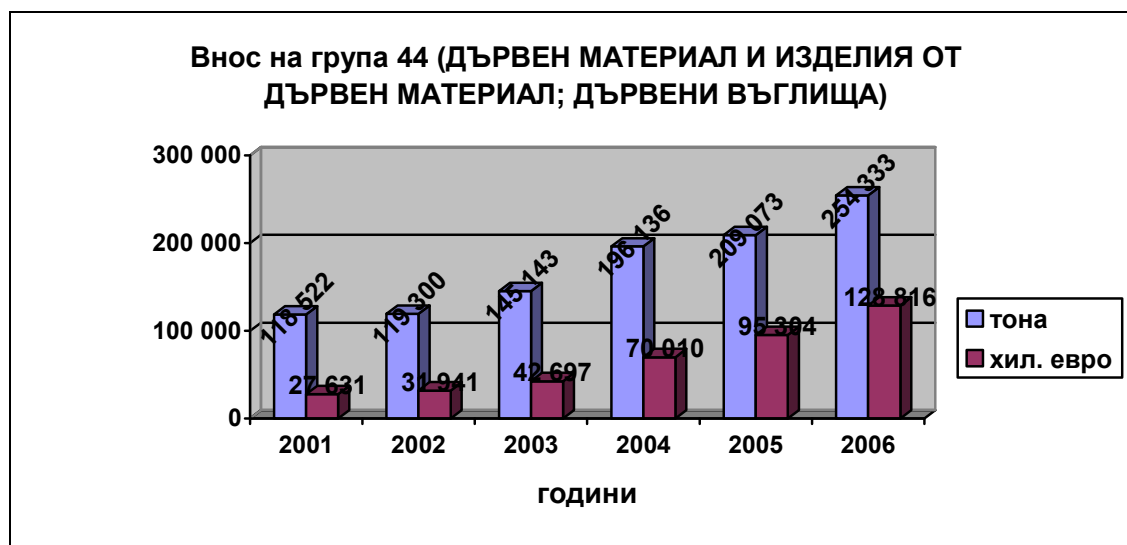
Износ	2002	2003	2004	2005	2006
					британия
4410 тона	138 552	184 858	198 051	211 125	196 108
хил. лв.	45 577	66 543	93 113	98 945	100 416
Основно към:	Турция	Турция	Турция	Турция	Турция
	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция	Гърция
	Македония	Македония	Азербайджан	Азербайджан	Македония

Таблица 12 Износ на основните продукти 4407 Дървен материал, 4408 Фурнирни листове, 4409 Паркетни дъски и фризи, несглобени, 4410 Плоча от дървесни частици, 1,95583лв=1€, източник НСИ 2007 г.

Разгледани по продукти се наблюдават следните тенденции: За подгрупа 4407 Дървен материал има спад както количествено, така и в стойността на износа. Тази тенденция е положителна, тъй като говори за факта, че фирмите изнасят повече преработен материал. Движението в подгрупа 4409 Паркетни дъски и фризи сигнализира за повишаване на цените на продукцията. При другите две подгрупи се наблюдава сравнително стабилен растеж и в двата показателя – количество и стойност. Страните, към които се изнасят най-много продукти от 4407, 4408, 4409 и 4410 (по стойност) са Гърция и Турция.

2.3.2 Внос на дървен материал и изделия от него

При вноса на дървен материал също се наблюдава стабилен растеж последните години, както в количествен, така и в стойностен аспект. Прави впечатление обаче, че докато количествено ръстът е 108 %, то покачването на цените на внесените материали възлиза на 286 %. Спрямо общия внос за страната делът на вноса на дървен материал е 0,64 % за 2005 г.

Фигура 5 Внос на група 44, източник Доклад на БСК “Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005”, стр. 33 и НСИ 2007 г.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Според доклада на БСК “Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005” през 2005 г. около 57% от вноса на дървен материал и изделия от дърво в България (в стойностно изражение) е от Германия, Китай, Австрия, Румъния, Полша и Турция. В сравнение с 2004 г. вносът от тези страни е с 32% по-висок. Най-голямо нарастване има на вноса от Китай – 3 пъти по-висок, Австрия – 67% и Германия 40%.

Страна	2004		2005		Индекс 2005/2004
	в хил. евро	Дял - %	в хил. евро	Дял - %	
Германия	13 043	18,63	18 277	19,18	140,13
Китай	3 315	4,74	9 818	10,30	296,14
Австрия	5 244	7,49	8 733	9,16	166,52
Румъния	5 525	7,89	7 672	8,05	138,86
Полша	6 532	9,33	6 802	7,14	104,13
Турция	4 840	6,91	6 705	7,04	138,53
Гърция	4 819	6,88	4 584	4,81	95,14
Италия	3 797	5,42	3 708	3,89	97,64
Чехия	3 076	4,39	3 609	3,79	117,30
Швейцария	3 283	4,69	3 302	3,46	100,57
Други страни	16 534	23,62	22 094	23,18	133,63

Таблица 13 Внос на дървен материал и изделия от дърво по страни (2005); източник Акция 2013, стр. 53⁶

Следващата Таблица 14 представя развитието на вноса на основните продуктови групи в дървообработването на базата на митническата тарифа, като са разгледани три измерения – количество, стойност и първите три страни, от които се извършва вноса (критерий стойност).

Внос	2002	2003	2004	2005	2006
4407 тона	4 847	10 363	15 927	19 250	19 522
хил. лв.	3 873	6 998	10 248	13 973	15 173
Основно от:	Украйна	Украйна	Украйна	Украйна	Украйна
	САЩ	САЩ	Румъния	Румъния	Германия
	Нидерландия	Чехия	Югославия	Хърватско	САЩ
4408 тона	1 246	2 213	8 815	11 545	11 497
хил. лв.	2 341	3 320	6 426	11 002	13 084

⁶ Първоизточник: Доклад на БСК “Развитие на производството на дървен материал и изделия от дърво в България. Състояние към декември 2005”

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

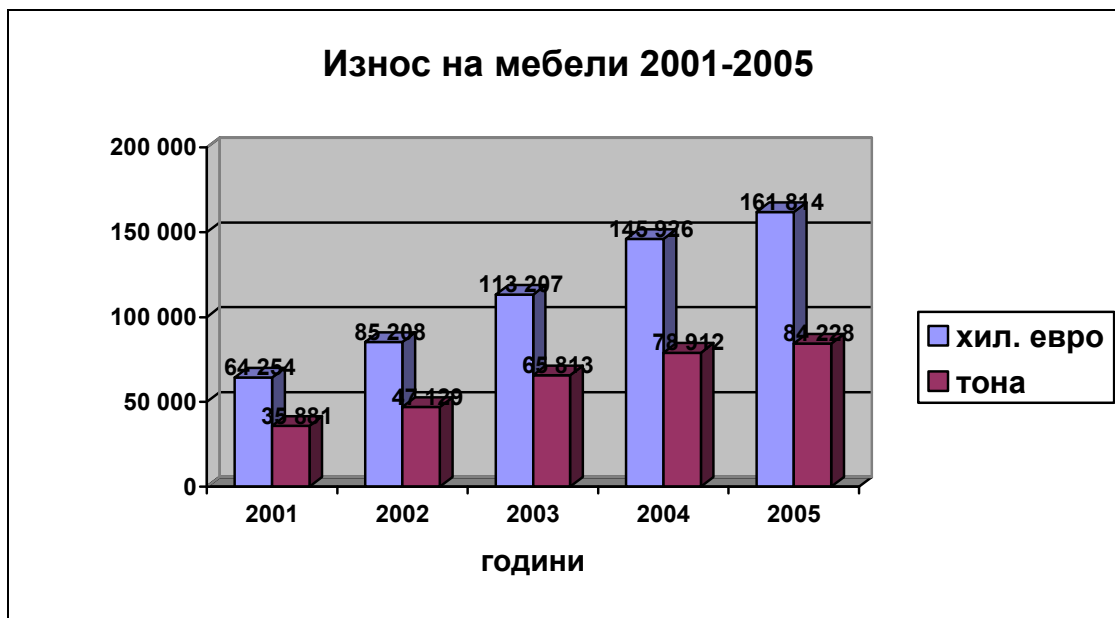
4409	Основно от:	Украйна	Украйна	Румъния	Турция	Украйна
		Германия	Турция	Турция	Украйна	Турция
		Турция	Германия	Украйна	Германия	Германия
	тона	1 060	794	541	1 471	2 094
	хил. лв.	1 506	2 064	2 153	3 796	5 991
	4410	Основно от:	Италия	Турция	Италия	Италия
Германия			Чехия	Германия	Китай	Китай
Гърция			Финландия	Турция	Германия	Турция
тона		30 622	36 787	44 422	47 164	57 202
хил. лв.		18 861	24 540	30 641	35 030	44 573
Основно от:		Германия	Германия	Германия	Австрия	Германия
	Австрия	Гърция	Турция	Германия	Австрия	
	Гърция	Полша	Полша	Турция	Турция	

Таблица 14 Внос на основни групи 4407 Дървен материал, 4408 Фурнирни листове, 4409 Паркетни дъски и фризи, несглобени, 4410 Плочы от дървесни частици, 1,95583лв=1€, източник НСИ 2007 г.

За периода 2002-2006 във всичките четири продуктови групи се наблюдава ръст по количествено и стойностно изражение, като най-голям е скокът при 4408 Фурнирни листове, а най-много се внасят продукти от група 4410 Плочы от дървесни частици.

2.3.3 Износ на мебели

Износът на мебели продължава да расте. Той представлява 1,71 % от общия износ на страната.

Фигура 6 Износ на мебели, източник Доклад на БСК „Мебели: Развитие на производството, вноса, износа и продажбите в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006, стр. 31

Сравнен с износа от дървообработващия сектор, износът от мебелния сектор към страните на Балканите има относително по-малък дял. Сред балканските страни Гърция и Турция заемат най-голяма част.

За сектор „мебели” най-голям износ е реализиран към следните страни:

- 2003 г. – САЩ, Великобритания и Германия
- 2004 г. – САЩ, Германия и Италия
- 2005 г. – Италия, Германия и САЩ.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Износ на мебели (Подреждане през 2005 г. съобразно стойността)						
Страна	2003		2004		2005 ⁷	
	В тонове	В хил. лв.	В тонове	В хил. лв.	В тонове	В хил. лв.
САЩ	8 842	33 339	9 630	38 796	8 715	39 575
Великобритания	8 411	35 475	8 407	38 729	7 981	35 931
Италия	6 702	18 063	9 232	29 543	10 063	34 218
Германия	8 126	26 390	9 266	30 430	9 750	32 397
Франция	5 682	16 659	5 887	20 037	8 179	28 163
Гърция	5 778	16 128	6 479	19 070	6 048	20 515
Швеция	1 756	5 736	3 910	11 871	4 171	13 625
Белгия	352	1 944	2 039	9 266	2 895	9 858
Австрия	3 147	8 665	3 832	11 057	2 403	9 114
Холандия	2 235	8 919	1 236	6 145	1 139	6 776

Таблица 15 Износ на мебели по страни, източник Акция 2013, стр. 50

Тенденцията за растеж на износа се запазва и при разглеждане на основните продуктови групи. Таблица 16 предоставя количествена и стойностна информация за тях.

Износ		2001	2002	2003	2004	2005	2006
Столове и седалки	тона	12 627	14 356	18 025	22 537	23 710	23 275
	хил. евро	29 471	34 235	40 139	54 388	60 531	64 866
Мебелировка за медицински, хирургически, зъболекарски и др. цели	тона	26	16	10	4	87	740
	хил. евро	59	81	54	39	658	2675
Други мебели и техните части	тона	22 992	31 570	44 406	51 068	54 004	56 582
	хил. евро	33 843	47 947	65 467	79 548	84 704	92 901

Таблица 16 Износ на основни продукти мебели 2001-2006, източник Доклад на БСК „Мебели: Развитие на производството, вноса, износа и продажбите в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006, стр. 31, и НСИ 2007 г.

⁷Данните за 2005 г. са предварителни

2.3.4 Внос на мебели

Нарастващата тенденция при вноса на мебели също се запазва. Неговият дял в общия внос на страната за 2005 г. достига 0,58 %.

Фигура 7 Внос на мебели 2001-2005, източник Доклад на БСК „Мебели: Развитие на производството, вноса, износа и продажбите в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006, стр. 25

През 2005 г. близо 75% от вноса на мебели идва от пет страни: Италия, Полша, Германия, Турция и Китай. В сравнение с 2004 г. вносът от тези страни е нараснал с 47%. Ръстът на вноса от Китай и Германия е най-значителен – съответно 220% и 182%.

Страна	2004		2005		Индекс 2005/2004
	в хил. евро	Дял - %	в хил. евро	Дял - %	
Италия	16 474	27,31	20 444	23,95	124,10
Полша	12 197	20,22	18 033	21,13	147,85
Германия	6 620	10,97	12 029	14,09	181,71
Турция	6 364	10,54	8 944	10,48	140,54
Китай	2 218	3,68	4 844	5,68	218,39
Гърция	3 262	5,41	3 707	4,34	113,64
Румъния	1 920	3,18	2 752	3,22	143,33
Чехия	1 370	2,27	1 654	1,94	120,73
Австрия	1 644	2,72	1 362	1,60	82,85
Испания	1 673	2,77	1 314	1,54	78,54
Други	6 590	10,92	10 266	12,03	155,78

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и
дървопреработващата промишленост

Таблица 17 Внос на мебели по страни (2004-2005), източник Акция 2013, стр. 56⁸

Вносът от останалите страни с дял по-малък от 1,54% възлиза на 10,3 млн. евро или 12% от общия внос. Вносът от групата на Други страни е нараснал с 3,7 млн. евро или 56%, което показва географското разширение на вноса на мебели.

Най-голям скок се отчита при група 9403 Други мебели и техните части (номенклатура по митническа тарифа) в размер на 243 % в количественото измерение. При другите две групи също се наблюдава известно покачване, като то се отразява най-вече в стойността на продуктите.

Внос		2001	2002	2003	2004	2005	2006
Столове и седалки	тона	2 816	3 610	4 538	6 361	8 389	9 457
	хил. евро	7 241	10 144	12 713	18 011	24 708	29 252
Мебелировка за медицински, хирургически, зъболекарски и др. цели	тона	331	82	145	176	273	581
	хил. евро	1 533	682	1 037	1 571	2 797	5 203
Други мебели и техните части	тона	12 437	13 783	17 119	22 182	31 783	42 677
	хил. евро	21 324	24 240	29 959	38 519	55 298	79 224

Таблица 18 Внос на мебели по продуктови групи 2001-2006, източник Доклад на БСК „Мебели: Развитие на производството, вноса, износа и продажбите в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006, стр. 25 и НСИ 2007 г.

2.3.5 Чуждестранни инвестиции в сектора

Прави впечатление, че ПЧИ в сектора „Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели” са значително с по-голям размер от тези в „производство на мебели”. За 2005 г. например те представляват 87,8 % от всички ПЧИ в бранша.

Общ размер на чуждестранните преки инвестиции с натрупване към 31.12. в хил. щатски долара					
	2001	2002	2003	2004	2005
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	17424,0	25194,0	55790,5	83117,1	91908,1
Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал	2268,5	1581,1	5997,6	7147,5	5052,2
Производство на фурнир и дървесни плочи	12320,0	18069,0	43386,6	69418,8	79224,3

⁸ Първоизточник: Доклад на БСК “Мебели: Развитие на производството, вноса, износа и продажбите в България. Състояние към декември 2005”, Капитал маркет, София, юни 2006, стр. 24-30

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Общ размер на чуждестранните преки инвестиции с натрупване към 31.12. в хил. щатски долара					
	2001	2002	2003	2004	2005
Производство на дограма и конструкции от дървен материал	401,4	2232,2	2655,6	2823,8	..
Производство на амбалаж от дървен материал	768,2	359,7	402,0	522,5	..
Производство на други дървени изделия от материали за плетене	1665,9	2952,0	3348,7	3204,5	6863,7
Производство на мебели	7379,9	5637,0	6789,5	8956,6	12696,3
ОБЩО (в млн. \$)	24,8	30,8	62,6	92	104,6

Таблица 19 Преки чуждестранни инвестиции с натрупване в щатски долари, източник НСИ 2007 г.

2.4 Сертифициране

Броят на предприятията, сертифицирани по ISO продължава да нараства. Сертификатът по ISO е едно от важните изисквания за по-добър достъп до международната търговия и производствени партньори. Броят на предприятията, сертифицирани по ISO, е също индикатор за модернизиранието на микрониво.

Съгласно статистиката на Асоциация „Клуб-9000” към 15 февруари 2008 г. има сертифицирани 46 предприятия от дървообработващата и мебелна промишленост по ISO 9001, 2 предприятия по ISO 14001 и едно по ISO 18001. Наблюдава се значителен ръст в сертифицирането по ISO 9001 в сравнение с 2003 г., когато броят на тези компании е бил 10 и през 2005 г. – 25. Нарастването на броя на сертифицираните предприятия показва големия интерес в тази посока. Независимо от това, абсолютният брой на сертифицираните предприятия е много малък и те са само 1,2% от общия брой на предприятията в двата сектора. Сертифицирането може да се разглежда като сериозна преграда, специално за малките предприятия в лошо финансово състояние.

2.5 Обобщение за състоянието на дървообработващата и мебелна промишленост

Българската дървообработваща и мебелна промишленост продължава да поддържа курс на растеж. Броят на заетите през 2005 продължава да нараства с около 7 % и възлиза на около 41 500 души. Според последните статистически данни през 2005г. в сектора работят 3 605 фирми, което представлява увеличение с около 4,6 % спрямо 2004г. Обемът на продажбите по актуални цени възлиза на около 1,125 милиарда лева (покачване с 13,5 % спрямо 2004). Произведената продукция през 2006 (по предварителни данни) нараства с около 19 процента в сравнение с предишната година и възлиза на 1,4 милиарда лева. Акумулираният размер на чуждите инвестиции към 31.12.2005 е 104,6 милиона щатски долара. Също и износоът продължава да нараства. През 2006 г. изнесената продукция от дървообработващата и мебелна промишленост възлиза на обща стойност около 540 милиона лева, като най-важните експортни пазари за мебелите са Италия,

Великобритания и Германия, а за дървообработващата промишленост – Гърция, Италия, Турция и Македония. На практика около половината от общото производство се реализира в чужбина.

3 ОСНОВНО РАЗВИТИЕ, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ СПОРЕД ПРЕДПРИЯТИЯТА

3.1 Обобщение на резултатите от браншови барометър 2007

Проведеното в края на 2007 г. анкетно проучване сред фирми – членове на Браншовата камара, потвърждава данните от статистиката, че положителното развитие на сектора се запазва. Макар и фирмите да декларират лек спад в инвестициите, явно поради все още не напълно изяснената ситуация с ползването на структурните фондове, те очакват значително нарастване на производството, оборота и заетостта. Все още голяма част от предприятията не са се решили да ползват структурните фондове. Едва около половината възнамеряват да кандидатстват с проекти по Оперативните програми. Те смятат да използват средствата от фондовете главно за нови машини и за обучение и квалификация на заетите. Производителността в сектора остава все още твърде ниска в сравнение с другите европейски страни, но според анкетиранияте фирми продължава чувствително да нараства, измерена чрез оборота на един зает.

3.1.1 Метод

Проучването беше осъществено края на 2007 г. въз основа на анкета със затворени въпроси. Поканени да се включат бяха 250 представители от секторите дървообработване и производство на мебели, които въпреки неголемия им брой произвеждат 80% от общата продукция. Проучването отразява структурата на членовете на асоциацията с отклонение от приблизително 5%. 28 фирми се отзовават на поканата за участие (от общо над 250 членове), 50% от тях имат между 11 и 50 работници, 18% - между 51 и 100 работника и други 21% - между 101 и 250 служители. По-голямата част от фирмите, участвали в проучването, имат оборот за 2005 г. по-нисък от 5 млн. лв., 20 % – между 5 и 10 млн. лв. и 4 % от проучените предприятия отчитат оборот за 2005 г. от над 250 млн. лв.

3.1.2 Резултати

- **Тенденцията за растеж** в двата сектора се запазва за 2007 г. Повече от 1/3 от анкетиранияте предприятия очакват увеличение на оборота за текущата година между 5 и 15 %. Почти 10 % очакват покачване дори повече от 15 %. 1/3 заявяват, че нямат промяна и само 7 % предполагат, че ще имат свиване на оборота. Проучването през 2006 г. отчете подобни позитивни тенденции.
- **Производителността**, измерена спрямо индикатора оборот на работник, продължава да нараства, дори и все още да е значително под средната в международен аспект. Подобно беше и положението през 2006 г. Около 20 процента от предприятията заявяват ръст на производителността през 2006 г. с повече от 15 %, въпреки че данните са общо за дървообработващия и

мебелния сектор. Повече от 40 % от фирмите очакват подобрене на съотношението оборот на работник с 5 до 15 процента.

- **Темпото на инвестиции** намалява в сравнение с проучването от 2006 г. Това вероятно се дължи на очакваните възможности по Оперативните програми, тъй като много от предприятията проверяват, доколко инвестициите им ще могат да се съфинансират по структурните фондове. Докато през 2006 г. все още 1/3 от запитаните планират инвестиции повече от 250 000 лв., за 2007 няма нито една фирма, която да планира инвестиции в този размер. Около 20 процента не планират инвестиции към момента. Около 1/3 възнамеряват да инвестират до 50 000 лв., а други 18 % между 50 и 100 хил. лв.
- По отношение на **ISO сертифицирането** през 2006/2007 няма големи промени. Към септември 2007 г. 39 фирми от бранша са сертифицирани по ISO 9000. Според проучването около 1/3 планират сертифициране по ISO 9001 за периода 2007/2008 г.
- **Заплатата** на един зает от дървообработващия и мебелния сектор за 2005 г. според данните от НСИ е средно 2 620 лв. годишно (около 220 лв. месечно). Според проучването обаче нивото на заплатите е значително по-високо. Повече от половината отговорили фирми (64 %) плащат средно между 400 и 800 лв. на месец. 36 процента плащат до 400 лв. месечно. Средният мениджмънт получава между 750 и 1 000 лв. на месец в около 1/3 от фирмите. 20 % от запитаните споделят, че на ниво топмениджмънт заплатите възлизат от 1 200 до 1 600 лв. на месец.
- 61 процента от отговорилите фирми твърдят, че имат **план за развитие на персонала**. Действителната ситуация по отношение на обучението и образованието не е такава. Инвестициите в обучение и квалификация на работниците остават сравнително ниски. 1/3 от всички предприятия рядко провежда обучение на всички нива – работници, среден и висш мениджмънт. Само 7 % провеждат редовно обучение на персонала си, като висшият и средният мениджмънт по-често участват в обучения. 25 % от анкетирания не предприемат обучения. Спрямо 2006 г. по тази точка не се е променило нищо, но очакванията са, че през следващите години, в резултат на Оперативните програми, инвестициите в човешките ресурси ще се увеличават.
- И при **натоварването на производствените капацитети** не се забелязват значителни промени през 2007 г. Дори се забелязва малък спад. Докато през 2006 г. 38 % са натоварвали повече от 70 % от капацитета си, то сега това са едва 25 процента. Повече от половината запитани заявяват натоварване на капацитета под 70 %. Тъй като обема на производството като цяло се е покачил, спадът в натоварването на капацитетите може да се обясни с огромните инвестиции в съоръжения с по-висок капацитет, който предстои да се използва по-ефективно за в бъдеще.
- При **развитието на износа** се забелязва позитивна тенденция, както беше и през 2006. Почти половината от запитаните очакват повишаване на износа с повече от 5 %, 1/5 дори с повече от 15 %. Около 1/3 от запитаните не изнасят продукцията си.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

- В подреждането на **стратегическите проблеми** по важност не се наблюдават съществени разлики спрямо предходната година. Задачата, да се модернизира и подобри работата на националните институции, стои както и през 2006 г. на първо място. Като втори по-важност проблем се нарежда професионалното образование.

Стратегическият проблем ...	е голям проблем за ... от фирмите
Ефективност на националните институции/бюрокрация	71%
Професионално образование на работниците	61%
Професионално обучение на средния ръководен състав/специалисти	54%
Достъп и консултации по фондовете на ЕС	43%
Увеличаване на производителността	39%
Прилагане на европейските стандарти и норми	39%
Снабдяване със суровина	39%
Ниво на данъка върху печалбата	36%
Намаляване на корупцията при снабдяването със суровини	32%
Професионално обучение на управителите	25%
Ниво на корпоративния данък	14%
Достъп до пазарна информация	11%
Закона за вноса/износа	11%
Транспорт/логистика	7%

Таблица 20 Степенуване на стратегическите проблеми според проучване към края на 2007 г.

- По въпроса за усвояване на Европейските структурни фондове голяма част от запитаните още не е решила дали ще участва. 57 % заявяват, че ще кандидатства с проекти по Оперативните програми. Почти 2/3 възнамеряват да използват Структурните фондове за инвестиции в технологии. Малко по-малко са тези, които планират да вложат средствата от Оперативните програми в персонала си.

Намерение за кандидатстване за финансиране от фондовете на ЕС?	57%
Инвестиции в технологии	57%
Развитие на човешките ресурси	54%
Здравословни и безопасни условия на труда	43%
Подобряване на управленските и работните процеси	39%
Продажби и маркетинг	39%
Съответствие със стандартите на ЕС	36%

Намерение за кандидатстване за финансиране от фондовете на ЕС?	57%
Подобряване на енергийната ефективност	32%
Възобновяеми енергийни източници	21%
Рисков капитал	18%

Таблица 21 Степенуване на проблемите, по които фирмите възнамеряват да кандидатстват за финансиране от Структурните фондове на ЕС, източник Браншови барометър 2007 г.

3.2 Доклад Кауперт

През март 2007 година бяха посетени десет пилотни предприятия, в които беше извършена проверка на условията на труд, ситуацията с околната среда и надеждността на продукта по отношение спазването на актуалните стандарти на ЕС. Оценката на резултатите показва, че една голяма част от предприятията в дървообработващата промишленост в България не изпълняват достатъчно изискванията на директивите на ЕС. В доклад от Кристиан Кауперт, експерт на GTZ в областта на дървообработването относно състоянието на българските предприятия бяха установени следните основни проблеми:

- В почти всички предприятия са налице предпазни средства, но те се използват само от ограничен кръг работници.
- В повечето предприятия унищожаването на отпадъците е сериозен проблем. По-специално лаковете и байцовете не се унищожават правилно, което води до замърсяване на околната среда.
- Сериозен проблем е също унищожаването на остатъците от лакирани плоскости и шперплат. При изгарянето им в малки котелни инсталации без филтри отровите постъпват в атмосферата.

Решаването на тези проблеми зависи от осъзнаването им от страна на работодатели и служители, Браншовата камара и синдикатите.

4 ИНОВАЦИИ

Голяма част от българските предприятия от секторите дървообработване и производство на мебели са конкурентоспособни на пазара, поради все още ниската себестойност на крайния продукт. Те все още не са икономически принудени да инвестират в иновации като основен способ за повишаване на тяхната конкурентоспособност. С намаляването на значението на ниските разходи за труд те трябва обаче да се ориентират към иновациите и да подобрят ефективността на вътрешно фирмените си процеси за запазване на конкретните си предимства.

Успешните иновации носят по-високи приходи, увеличение на продажбите или допълнителна добавена стойност на продуктите. Предприятията се нуждаят от насърчаване и финансова подкрепа за инвестиране в подобен род дейности. Основните бариери при изпълнението на подобни проекти са няколко: нарушена връзка „наука-бизнес“, липса на стимули за комерсиализация на научните резултати, остаряла и недобре развита инфраструктура за трансфер на технологии.

Българските фирми имат ниска иновативна култура. В повечето случаи те свързват иновациите с нови технологии и не отдават достатъчно внимание на значението на процесовите иновации.

В предприятията от сектора с чуждестранна собственост се наблюдава известна динамика при внедряването на иновации, но за изцяло българските фирми липсват такива данни.

В тази връзка Браншовата камара на дървообработващата и мебелна промишленост подготвя проект за изграждане на Център за трансфер на ноу-хау и обучение. Наличието на актуална информация за тенденциите и развитието на международните пазари (материали, преработване, потребителски потребности и т.н.) и продължителната квалификация на работниците на всички нива ще помогне за повишаване на иновационната култура и конкурентоспособността на българските предприятия на световно ниво.

5 СОЦИАЛНИ И ТРУДОВИ СТАНДАРТИ И ОТРАЖЕНИЕТО ИМ В ДЪРВООБРАБОТВАЩИЯ И МЕБЕЛНИЯ СЕКТОР

5.1 Национално законодателство

През последните няколко години преди приемането на РБългария за равноправен член на ЕС (на 01.01.2007 г.) се извърши хармонизиране на законодателството ни с европейското. Европейските директиви намериха приложение в трудовото законодателство на страната ни. Синдикатите играеха важна роля в този процес. Не всички наши предложения, обаче, бяха приети и не всички аргументи взети под внимание.

Периодът на хармонизиране на законодателството с европейското се характеризираше със сериозен натиск от страна на работодателите, услужливо подкрепян от международните финансови институции и голяма част от управляващите, за драстична либерализация на трудовите и социалните закони и орязване на права и придобивки на работниците и служителите, без за това да има реални причини. Синдикатите, и по – конкретно Конфедерацията на независимите синдикати в България, чиито основен член е нашата Федерация съумя упорито и последователно и аргументирайки се не с друго, а с европейските норми и стандарти да убеди социалните партньори, правителствата и законодателната власт и запази редица права и разшири ползите за наемния труд. В резултат на това:

1. се запазиха допълнителните възнаграждения за продължителна работа в досегашния им размер и начин на получаване и бяха повишени минималните равнища на доплащанията за нощен труд, научна степен и др;
2. доплащанията за работа във вредни условия(без промяна) се добавиха към основната работна заплата и се осигури нормативна възможност за договаряне на доплащане на специфични условия на работа;
3. всички придобивки и права при работа в рискови условия (намален работен ден, допълнителен отпуск и безплатна храна) се запазиха;

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

4. въведе се диференцирана осигурителна вноска за трудова злополука и професионална болест и задължителна застраховка “живот и трудова злополука” за рисковите работни места;
5. увеличи се размера на платения отпуск за бременност и раждане от 135 на 315 дни;
6. въведоха се валчерите за храна на работниците и служителите, освободени от данъци и осигуровки, както при работодателя, така и при работника;
7. задържа се темпа на ръста на дела от осигурителната вноска, която плаща работника и служителя и вместо 50 на сто, нейния размер през 2007 г. е 35 на сто, а през 2008 г. – 40 на сто;
8. не допуснахме да се намали размера на болничните за първите пет дни от 80 на сто, на 50 на сто и се противопоставихме на промяната в начина на изплащането им довел до сериозни затруднения;
9. облагането на социалните разходи съществено се намали, но това постижение се обезсмисли с решението на правителството за прехвърляне на данъчната тежест от началото на 2007 г. от работодателя върху работника;
10. с приетите законови норми се създаде специален фонд за гарантиране вземанията на работниците и служителите при несъстоятелност и фалит на работодателя.

5.2 Социален диалог – структури, методи и ползи

Членството на България в Европейския съюз от 1 януари 2007 г. е свидетелство за дългия и не лек път, извървян от страната ни през последното десетилетие. Заслугата за този успех е преди всичко на българския народ, успял да извърши грандиозния преход от една обществена формация към друга, запазвайки социалния мир. Развитието на гражданското общество се осъществява въз основа на европейските принципи на сътрудничество, отговорността и солидарността. Социалният диалог в България е основа за развитие на гражданското общество. Социалната политика е сферата, която не може да се развива без активното участие на трите страни – правителство, работодатели и синдикати. Един от най-важните етапи в това развитие е подходът на съгласуваност на политиките чрез активен социален диалог.

Нашето убеждение е, че ключът към успешна социална политика е постигането на ефективен социален диалог на всички нива. Това ще помогне за справяне с предизвикателствата, пред които е изправен и с които се сблъсква бизнесът у нас по отношение на индустриалното реструктуриране, трудовото законодателство, формирането на политика на трудовия пазар и социалната защита.

Важен фактор за равноправното ни членство в Европейския съюз е стимулирането на социалния диалог и използването, и прилагането, на успешните практики и дейности от Европейския съюз по отношение на социалния диалог.

5.2.1 Социален диалог –структура, функции и организация

Държавата осъществява регулирането на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, осигурителните отношения, както и въпросите на жизненото

равнище в сътрудничество и след консултации с представителните организации на работниците и служителите и на работодателите. Обхватът на въпросите на жизненото равнище - предмет на консултации, се определя с акт на министерския съвет по предложение на Националния съвет за тристранно сътрудничество.

1. Национален съвет за тристранно сътрудничество

Сътрудничеството и консултациите на националното равнище се осъществяват от Националния съвет за тристранно сътрудничество /НСТС/.

Националният съвет за тристранно сътрудничество се състои от по двама представители на Министерския съвет, на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите. Министерския съвет определя своите представители, а представителите на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите се определя от техните ръководства съгласно устава им.

Дейността на Съвета е организирана в комисии с предметен обхват по въпросите на:

- доходите и жизненото равнище;
- осигурителните отношения;
- трудовото законодателство;
- социалните последици от реструктурирането и приватизацията;
- бюджетната политика

В случаите, при които се налага обсъждането на въпроси извън обхвата на комисиите се създават временни работни групи към НСТС за тяхното решаване.

2. Отраслови, браншови и общински съвети за тристранно сътрудничество

Сътрудничеството и консултациите по отрасли, браншове и общини се осъществяват от отраслови, браншови и общински съвети за тристранно сътрудничество.

Отрасловите, браншовите и общинските съвети за тристранно сътрудничество се състоят от по двама представители на съответното министерство, друго ведомство или общинска администрация, за представителните организации и служителите и на работодателите.

Общинските, отрасловите и браншовите съвети за тристранно сътрудничество обсъждат и дават мнение при уреждането на специфични въпроси по трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения и по въпросите на жизненото равнище за съответната община, отрасъл или бранш.

5.2.2 Функции на съветите за тристранно сътрудничество

НСТС обсъжда и дава мнения по законопроекти, проекти на подзаконовни нормативни актове и решения на Министерския съвет.

Отрасловите, браншовите и общинските съвети обсъждат и дават мнение при уреждането на специфичните въпроси за съответния отрасъл, бранш или община.

Мнение се дава по искане на държавния орган, който урежда съответните въпроси, или по инициатива на отрасловите, браншовите и общинските съвети за тристранно сътрудничество.

Социален диалог се провежда и на ниво предприятие, в който участват работодателят и организациите на работниците и служителите, без да се изисква от закона те да членуват в синдикална организация, призната за представителна на национално равнище. Органите на синдикалните организации в предприятието имат право да участват в подготовката на проектите на всички вътрешни правилници и наредби, които се отнасят до трудовите отношения, за което работодателят задължително ги поканва. Такива документи са Правила за вътрешния трудов ред, Правила за организация на работната заплата, Правила за безопасни и здравословни условия на труд и други, свързани с отношенията работник или служител и работодател.

5.2.3 Организиране на дейността и приемане на решения на съветите за тристранно сътрудничество

Съветите за тристранно сътрудничество се свикват на заседание и по искане на представителите на всяка от организациите на работниците и служителите или на работодателите, които предлагат и дневния ред на заседанието.

Председателите на съветите за тристранно сътрудничество ръководят техните заседания, организират и насочват дейността им в дух на сътрудничество, взаимни отстъпки и зачитане на интересите на всяка от страните.

Заседанията на съветите са редовни, когато присъстват представители и на трите участващи в тях страни.

Заседанията са редовни и когато на тях не присъстват упълномощени представители на някои от участниците от страна на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, в случай че те са били уведомени.

Съветите приемат решенията си с общо съгласие.

Приетите решения от съветите за тристранно сътрудничество се предоставят на съответните органи, както следва:

- решенията на Националния съвет за тристранно сътрудничество – на министър-председателя или на съответния министър или ръководител на друго ведомство.
- решенията на отрасловите и браншовите съвети за тристранно сътрудничество – на съответния министър или ръководител на друго ведомство
- решенията на общинския съвет за тристранно сътрудничество – на кмета на общината или на председателя на общинския съвет, според компетентността за приемане на окончателния акт по обсъжданите въпроси

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

- Държавните и общинските органи, на които са предоставени мнения на съвет за тристранно сътрудничество, са длъжни да ги обсъдят при приемането на решения в рамките на своята компетентност

Други органи на държавната администрация, в които силно е застъпен социалния диалог и в които участват структури на гражданското общество са:

- Надзорният съвет на Националния осигурителен институт
- Надзорният съвет на Националната здравноосигурителна каса
- Надзорният съвет на Националния институт за помирение и арбитраж
- Надзорният съвет на фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя"
- Националният съвет за насърчаване на заетостта
- Националният съвет по условия на труд
- Управителният Съвет на фонд "Условия на труд"
- Управителният съвет на фонд "Социално подпомагане"
- Националният съвет по рехабилитация и социална интеграция
- Съвет за социално подпомагане
- Консултативен съвет по проблемите на равенството между мъжете и жените

На принципите на организираното гражданско общество заработи и създаденият през 2001 година **Икономическият и социален съвет** и чрез различните представени в него организации изразява и защитава интересите на гражданите.

Икономическият и социален съвет представлява различните икономически и социални организации на гражданското общество и е гражданският парламент на България. Съветът приема анализи и становища за икономическото и социалното развитие на обществото с почти пълен консенсус. Това на практика означава, че е постигнато необходимото съгласуване между интересите на отделните организации, а оттам и на членуващите в тях граждани.

Справедливо е да отбележим, че макар социалното партньорство да е ясно регламентирано, не можем със сигурност да твърдим че социалния диалог на всичките нива е бил постоянен, равноправен и достатъчно ефективен. Управляващите политици и правителства нерядко демонстрираха формално сътрудничество със социалните партньори, подменяха равноправното партньорство с консултации. Повечето опити за договаряне на стратегическите приоритети на страната се проваляха. Все пак, макар трудно и след продължителни преговори през септември 2006 г. успяхме да подпишем първия Пакт за икономическо и социално развитие на България до 2009 година, взаимстващ голяма част от вижданията на КНСБ, развити в синдикалния Меморандум за икономическо и социално развитие на България до 2010 година. В документа са посочени основните предизвикателства пред обществено-политическото и социално-икономическо развитие в страната, очертани са основните рамки на бъдещата политики и са определени приоритетите на икономическото и социално развитие на България до 2009 г.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и
дървопреработващата промишленост

Пример за успешен социален диалог у нас е договарянето на Минималните осигурителни прагове. Вече 5 години работодатели и синдикати се договарят успешно Прилагането на минимален осигурителен доход по икономически дейности и квалификационни групи професии цели пресичането на неблагоприятната тенденция на формално осигуряване върху минимална работна заплата и нерегламентирано изплащане на по-високо трудово възнаграждение. Въвеждането на минималните осигурителни прагове доведе до по-голяма социална сигурност за работниците и служителите.

В изпълнение на **заложените цели** в Националната програма за реформи и на Пакта за икономическо и социално развитие, социалните партньори в страната ще участват активно, съгласно своите компетенции, при формиране, изпълнение и оценка на ефективността на прилаганите политики.

През 2006 г. бяха подписани общо за страната **22 колективни трудовия договори** (КТД), от които 5 броя отраслови и 17 браншови.. Своевременното подновяване на договорите показва, че нагласите на социалните партньори за колективни преговори се запазват. Нещо повече, трябва да се подчертае нарасналия капацитет и добра воля на социалните партньори в преговорния процес за установяване на общи за съответния отрасъл или бранш минимално допустими трудови и социални стандарти. Очертава се положителна тенденция за сключване на КТД за максимално допустимия от закона две годишен срок. През 2006 г. 100 % от сключените КТД са за 2 г., докато през 2005 г. сключените КТД за 2 г. са били малко над 50 %.

В ход е създаването на **Единна регистрационна система** за сключените трудови договори на различните равнища на синдикална дейност. Целта на системата е наблюдение и анализ на действащите колективни трудови договори, за да се идентифицират проблемите и усъвършенства нормативната база на договарянето.

Необходимо е да се продължи подкрепата за изграждане на капацитет на социалните партньори, особено на регионално и местно равнище, да се разшири обхвата на модела на индустриалните и трудови отношения, като се включат и въпросите, свързани с осъвременяването на **Европейския социален модел** във връзка с предизвикателствата на глобализацията, засилената подготовка за усвояване на средства от европейските фондове и пълната интеграция на страната в рамките на ЕС.

Федерацията ни винаги е отдавала значение на необходимостта от ефективен социален диалог. Това важи с още по-голяма сила за годините преди приемане на България в ЕС.

По – горе посочихме някои негативни прояви от страна на представителите на държавата в социалното сътрудничество на национално ниво. Не можем да отменим и някои действия на работодателските организации, сериозно затрудняващи социалния диалог. Така например, съгласно законодателството, колективното трудово договаряне се реализира основно на три нива :

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

- национално, с подписване на Национално споразумение за рамката, процедурите и механизмите на колективните преговори в отраслите и браншовете;
- отраслово/браншово, с подписване на Отраслови/ Браншови колективни трудови договори;
- местно, с подписване на Колективен трудов договор за предприятие.

Трябва да отбележим, че до сега няма подписано Национално споразумение.

В края на 2004 година беше направен опит за постигане на споразумение, относно някои аспекти на осигурителната система, който се оказа неуспешен. Все пак страните постигнаха частично удовлетворение на исканията си, използвайки Министерството на финансите за арбитър. Тук определено се откроява неотстъпчивостта и нежеланието на работодателските структури за постигане на консенсус по толкова важна материя за наемния труд. Ефективността на работата по социалното сътрудничество на национално ниво се затрудняваше и от насърчаването от страна на правителството на раздробяване на работодателските организации и признаването им за легитимни без ясни критерии и правила за това, за разлика от категоричните критерии, отнасящи се до представителността на синдикатите.

Опитите на КНСБ за подписване на Национално тристранно споразумение по някои неотложни социално-икономически проблеми, след близо двумесечни преговори, останаха безрезултатни. След нашите протести през есента на 2004 г. Правителството /персонифицирано чрез Министерство на труда и социалната политика/ подписа със синдикатите Споразумение по някои аспекти на трудовите отношения, като промени в добавките за прослужено време, промени в компенсациите за нездравословни и опасни условия на труд и други.

Даваме си сметка, че глобализацията и засилената международна и европейска конкуренция ще наложат раждането на нов модел в България, но наше задължение като синдикати е да не допуснем тежестта от него да падне само и единствено на наемните работници.

Независимо от факта, че така и не се стигна до подписване на Национално споразумение, чрез което се определят общите положения, относно обхвата и процедурната рамка на отрасловите и браншовите договори /съгласно новия чл. 51б КТ от 2001 г./, Федерацията ни продължи да се справя с преговорите на браншово равнище. Браншови колективни трудови договори за дървообработващата и мебелната промишленост се подписват, без прекъсване от 1992 – последният действащ БКТД е с двугодишен срок на действие, в сила до 01.10.2008 г.

Взаимоотношенията с работодателската структура, партньор за тези два бранша е Браншова камара на дървообработващата и мебелната промишленост, се уреждат чрез договорености в действащи Браншови колективни трудови договори /БКТД/.

След всяко подписване на нов БКТД, заедно с внасянето му за регистрация в Изпълнителна Агенция “Главна Инспекция по Труда” се правят постъпки от страните по договора за разпространето му в целия бранш(не сама да важи за членовете), но последиците са едни и същи - без резултат. Това не се отнася само за нашите БКТД. Въпреки закононото уреждане с Кодекса на Труда на този въпрос

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и
дървопреработващата промишленост

до сега няма случай на приложението му в практиката. Решаването на този въпрос, т.е. прилагането на постигнатите договорености за целия бранш е от особена важност за нас предвид обстоятелството, че нашите синдикални организации, а и членовете на БКДМП са предимно в средни и големи предприятия, а видно от данните и за двата бранша е, че почти 80 на сто от тях се състоят от микро предприятия, с до 10 души персонал. Така че в това отношение усилията ни са съсредоточени в две посоки – от една страна увеличаване синдикалното влияние и от друга – механизми за въздействие върху правителството за прилагане на задължението за разпространяване на Отрасловите/Браншовите договори, вменено му от Трудовата конституция на страната.

Усилията ни в преговорния процес са насочени във всеки следващ БКТД да се запазват постигнатите за наемните работници придобивки . Да се договорят по-добри условия и се постигат договорености, свързани с промени в законодателството и развитието на браншовете. Така например постигаме:

- по-висок размер на минималната работна заплата по браншове и нарастването ѝ с процента на нарастване на минималната работна заплата за страната;
- по-висок размер на основен и допълнителен платен годишен отпуск;
- по-висок размер на допълнителни възнаграждения за продължителна работа, условия на труд и други;
- допълнителен отпуск за синдикална дейност;
- по-голям размер на обезщетения;
- ясна процедура при съкращения;
- участие на синдикалните ръководства в разработване на вътрешнофирмените документи и други (част от показателите са отразени в следващата таблица).

Справка за някои постигнати договорености в БКТД на дървообработващата и мебелната промишленост за периода 2002 – 2006 година			
Показатели	По години	Норматив	Договорено
I. Минимална работна заплата, в лв.	2002	100	120
	2003	110	132
	2004	120	145
	2005	150	170
	2006	160	175
	II. Допълнително трудово възнаграждение за продължителна работа за всяка година трудов стаж, в %	2002	0,6
2003		0,6	1,0
2004		0,6	1,0
2005		0,6	1,0
2006		0,6	1,0

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Справка за някои постигнати договорености в БКТД на дървообработващата и мебелната промишленост за периода 2002 – 2006 година			
Показатели	По години	Норматив	Договорено
III. Допълнително възнаграждение за условия на труд за една точка от комплексната оценка, в лв.	2002	0,03	0,24
	2003	0,03	0,26
	2004	0,03	0,29
	2005	0,03	0,34
	2006	0,03	0,35
IV. Основен платен годишен отпуск, в работни дни	2002	20	21
	2003	20	21
	2004	20	21
	2005	20	21
	2006	20	21
V. Допълнителен платен годишен отпуск за условия на труд и ненормиран работен ден, в работни дни	2002	5 5	7 от 6 до 12
	2003	5 5	7 от 6 до 12
	2004	5 5	7 от 6 до 12
	2005	5 5	7 от 6 до 12
	2006	5 5	7 от 6 до 12

Таблица 22 Данните са от Браншовите колективни трудови договори за дървообработващата и мебелната промишленост

Благодарение на постигнатите договорености в БКТД, Федерацията съществено улесняваше синдикалните организации от браншовете във воденето на преговори и подписване на колективни трудови договори /КТД/, броя на които все повече нараства. Принос в това отношение имат и обученията на синдикалните активисти, както и предоставянето на помощни материали, провеждането на консултации и при нужда съдействие по места.. Но не можем да не отбележим, че има предприятия, в които не се подписват или нередовно се подписват КТД, в други се правят необосновани компромиси на договаряне на по-ниски нива от тези на браншово равнище. Поради липса на финансови средства или други причини не се изпълняват договорености, като например осигуряване на необходимо работно облекло по години, застраховки, заплащане за условия на труд и др.

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

По наше мнение, в основата на съпротивата на някои работодатели да подписват КТД стоят някои несъвършенства в Кодекса на труда. Кодекса на труда урежда въпроси като:

- задължение на работодателите да преговарят със синдикатите в едномесечен срок след получаване поканата за преговори;
- да започнат преговорите за подписване на нов КТД не по – късно от три месеца преди изтичане срока на действащия КТД;
- да преговарят по проект на КТД, предложен от синдикатите;

При забава от страна на работодателя (неспазване на едномесечния срок за започване на преговори) той дължи обезщетение за причинените вреди. Но законът не регламентира максималната продължителност на преговорите, както и задължение преговорите да приключват с подписване на договор, нещо което се използва умело от някои работодатели.

Без да пренебрегваме напредъка в колективното договаряне трябва да отбележим, че ни предстоят още много усилия в тази посока.

Федерацията ни беше една от първите синдикални структури, която успя да се договори с работодателските организации и от 2003 година досега подписва с тях Споразумителни протоколи за минимални осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии в браншовете от състава ѝ. Успяхме да завишим стойностите им за 2007 година средно с 15 на сто /видно от следващата таблица/.

Справка за договорения минимален осигурителен доход по основни икономически дейности и квалификационни групи професии в браншовете от дървообработване и мебели						
Квалификационна група	сектор	2003	2004	2005	2006	2007
Ръководни специалисти	Дървообработване	180	210	230	260	320
	Мебели	180	200	220	250	300
Аналитични специалисти	Дървообработване	165	185	200	220	270
	Мебели	165	180	200	210	250
Приложни специалисти	Дървообработване	160	165	180	190	230
	Мебели	160	165	180	200	220
Помощен персонал	Дървообработване	125	130	150	160	180
	Мебели	125	130	150	160	180
Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия	Дървообработване	125	130	150	160	180
	Мебели					
Производители в селското, горското и рибното стопанство, ловци и риболовци	Дървообработване	125	125	150	160	180
	Мебели					
Квалифицирани	Дървообработване	140	145	160	170	200

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

Справка за договорения минимален осигурителен доход по основни икономически дейности и квалификационни групи професии в браншовете от дървообработване и мебели						
Квалификационна група	сектор	2003	2004	2005	2006	2007
производствени работници	Мебели	140	145	160	160	190
Оператори на съоръжения, машини и транспортни средства	Дървообработване	140	150	165	170	200
	Мебели	140	145	165	165	190
Нискоквалифицирани работници	Дървообработване	125	125	150	160	180
	Мебели	125	125	150	160	180

Таблица 23 Данните са от споразумителните протоколи на социалните партньори

Между Федерацията и Браншова камара на дървообработващата и мебелната промишленост през годините се утвърждаваше равнопоставен и все по - резултатен двустранния диалог.

Федерацията е включена в консултативния съвет на БКДМП и нейният председател редовно участва в работата му.

Предприемат се съвместни действия и ангажименти на двете страни по подготовката на работодателите и заетите в браншовете от “Дървообработващата и мебелната промишленост” за интегриране в Европейския съюз, за тяхната мобилност и конкурентноспособност.

Представители на БКДМП и Федерацията участваха съвместно в адаптиране на Правилника по безопасност на труда в дървообработващата и мебелната промишленост към Европейското законодателство, в разработване на информационни продукти по безопасност и здраве на труда, провеждат съвместно анкети, използват и други полезни форми на сътрудничество.

Проучване на федерацията показва

- повече от 50 на сто от работодателите не провеждат обучения на персонала;
- над 56 на сто нямат планове за развитие на човешките ресурси;
- над 80 на сто от предприятията от бранша не са сертифицирани по ISO 9001;
- липсва готовност за сертификация на горите;
- при над 63 на сто от работодателите липсва политика в областта на работната заплата;
- в над 70 на сто от предприятията не се инвестира трайно в безопасност и здраве при работа;
- над 50 на сто са работодателите, които в по – малка или в по – голяма степен нарушават трудовото законодателство

Таблица 24 Данни от представителна извадка на собствено анкетно проучване през 2006 г.

Отчитайки тези и други слабости Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост работи в посока на:

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

- разработване стратегии за развитие на дървообработващата и мебелната промишленост;
- консултантска подкрепа и обучение на работодатели, относно начините за подобряване на производителността чрез оптимизиране на работата и производствения процес;
- увеличаване броя на фирмите, сертифицирани по ISO 9001;
- структурни подобрения чрез участие на камарата в проект за развитие на клъстери, инициран от Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средни предприятия;
- подобряване услугите за повишаване на маркетинговия капацитет в отрасъла;
- подготовка и провеждане на мебелни изложения;
- по-нататъшно прилагане на реформата в областта на здравословни и безопасни условия на труд и екологично производство;
- откриване на Център за трансфер на ноу-хау и обучение.

В реализирането на тези приоритети Браншовата камара вижда и ползотворното сътрудничество с Федерацията. Приема нашите виждания и предложения. Отчита, че в реализирането на всяка цел са важни и хората, тяхната нагласа и подготовка. И за да се успее в добрите начинания, трябва да си сътрудничим. Безспорно по-лесно е да се попълнят празнотите в съществуващите нормативни актове и те да се адаптират към Европейското законодателство, но много по-трудно е те да се прилагат. Може би по-лесно е да се осигурят необходимите инвестиции, отколкото да се обучат и убедят работниците да спазват тези норми.

5.3 Представителност. Схеми на заплащане

5.3.1 Синдикална структура

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост е представителна на национално равнище. Тя обхваща четири бранша от икономиката на страната:

- горско стопанство;
- дървообработване;
- мебели;
- целулоза и хартия.

Федерацията е основен член на Конфедерацията на независимите синдикати в България.

Федерацията е самостоятелно юридическо лице, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Структурата на Федерацията, състояща се от относително самостоятелни браншове със браншови органи – браншов съюз(включващ председателите на всички синдикални организации от съответния бранш) и браншов съвет(състоящ се от председател на бранша за мандата на ръководството на федерацията и членове, избират се в рамките на конгреса на федерацията, на браншови заседания). Тази структура във времето е показала своите предимства: всички браншове чертаят и изпълняват политиката на федерацията като единна синдикална структура, а всеки бранш се занимава със специфичната проблематика на бранша и солидарно подкрепя колегите си при нужда. Висш орган на федерацията е конгресът, който се провежда на пет години. На конгреса се избира председател, зам председател и управителен съвет, за ръководство на дейността до следващия конгрес, ревизионна комисия, както и председатели и членове на браншовите съвети. Преди провеждането на всеки конгрес се провеждат отчетно – изборни събрания във всички синдикални организации от състава на федерацията, на които се избират синдикалните ръководства в предприятията и делегатите за конгреса. Федерацията има нещатни представители в регионите на страната.

Най – голяма синдикална плътност федерацията има в бранш горско стопанство – браншът е на едно от първите места в класацията на КНСБ по този показател. Не така стоят нещата в браншовете дървообработване и мебели. След осезаем спад на членската маса в първите години на прехода, сега се наблюдава задържане и дори леко покачване на числеността.

В бранш мебели обхвата на заетите в синдикално членство е едва 4 на сто, а синдикалната плътност в предприятията със синдикални организации е 34 на сто. От тях почти 50 на сто са жени.

В бранш дървообработване обхвата на заетите в синдикално членство е 6,19 на сто, а синдикалната плътност в изградените организации 43 на сто. Все повече млади хора влизат в синдикалните ръководства . липсата на синдикален опит се компенсира с младежки ентузиазъм и желание за промени.

5.3.2 Представителност на ниво предприятие

Формите на представителство на работниците и служителите, които предполагат реализация на процедури по информиране, консултиране и колективно договаряне:

1. Общо събрание на работниците и служителите според Кодекса на труда
2. Представители на работниците и служителите съгласно чл. 7 от Кодекса на труда
3. Синдикална(и) организация
4. Синдикално представителство (делегация) за колективно трудово договаряне
5. Стачен комитет съгласно изискванията на ЗУКТС
6. Съвет за социално партньорство
7. Комитети (групи) по условия на труд съгласно ЗБУТ

От горното ясно се очертават различните форми на представителство на работниците и служителите на ниво предприятие и се налага извода за тяхната почти невъзможна приложимост за микропредприятията, които са преобладаващ брой в дървообработването и мебелите, а дори и за част от малките предприятия. Налага се мнението, че да се ползваме от тези права, уредени в българското законодателство, трябва да работим за концентриране на представителството за микро и малки предприятия, с персонал под 20 души в съответните общини и райони с по – голяма концентрация на такива предприятия.

5.3.3 Доходи

Минималната заплата за страната е един от основополагащите елементи на подоходната политика. В съответствие с Конституцията на Република България работниците и служителите в страната имат право на минимално трудово възнаграждение, при условия и ред определени със закон. Минималната заплата се определя от [Правителството](#) в съответствие с чл.244 от Кодекса на труда. Тя е най-ниското гарантирано трудово възнаграждение за нормална продължителност на работното време.

Съгласно установената практика проектите за изменение на минималната работна заплата се подготвят от [Министерство на труда и социалната политика](#) и се обсъждат от социалните партньори в [Националния съвет за тристранно сътрудничество](#).

Като синдикално постижение можем да отбележим извършеното през 2005, 2007 и 2008.година по – отчетливо увеличение на минималната заплата, съответно с 19, 12,5 и 22.2 на сто. Въпреки това с 92 евро минимална заплата страната ни остана на последно място в европейската класация за 2007 година.

Наред с установения за страната размер на минималната заплата, при браншово и отраслово договаряне може да бъде определен по-висок размер, възможност, която използваме при договаряне за браншовете дървообработване и мебели(видно от приложената таблица). Нещо повече, в БКТД, предвиждаме и механизъм за автоматично нарастване на минималната работна заплата за бранша с процента на нарастване на минималната работна заплата за страната, в случай че настъпи промяна в размера ѝ за срока на действие на БКТД. Например, в последния действащ за секторите БКТД в сила от 01.10.2006 г. е договорена (видно от

таблицата минимална месечна работна за бранша 175 лв. , от 01.01.2007 г. с промяната на минималната работна заплата за страната, браншовата нараства на 196 лв., а от 01.01.2008 г., на основание приетия механизъм става 240 лв.

Другият гарантиран доход е т.н. **Минимален осигурителен доход** по основни икономически дейности и квалификационни групи професии. По – горе в доклада се спрехме на него, както и отразихме в таблица нивата му по години за дървообработването и мебелите.

От 01.07.2007 г. е в сила нова Наредба за работната заплата. С нея се определят структурата и организацията на работната заплата, видовете и минималните размери на допълнителните трудови възнаграждения на работниците и служителите. Размерите и/или механизмите за формиране на основните работни заплати се договарят в колективен трудов договор и/или от страните по индивидуалното трудово правоотношение и се включват във Вътрешните правила за организация на работната заплата в предприятието.

Докато законите, свързани с приватизацията в първите години на прехода включваха определени преференции за работниците при закупуване на акции от предприятията, най – новото законодателство не предвижда това. На лице са и редица организационни и бюрократи пречки за пълноценно реализиране правата на миноритарните акционери: участие в общото събрание на акционерите, представителство в управителните органи, получаване на дивиденди и др.

Почти липсват схеми за финансово участие на работниците в собствеността. Намираме, че причината за това е, че все още повечето работодатели не приемат инвестирането в човешкия ресурс като един от факторите за успеха на фирмата.

5.3.4 Трудова заетост

През 2001 година се отчиташе масова безработица в страната и ниско равнище на заетост. Ситуацията постепенно се промени в резултат на реформите и икономическия растеж. Поради ниското заплащане и лошите условия на труд, голяма част от свободните работни места остават незаети. Чувствителната разликата в заплащането на наемния труд в другите страни, членки на Европейския съюз, може да доведе до нова емигрантска вълна.

Основните изводи за политиката по заетостта в дървообработващия и мебелния браншове са:

- силно подценяване заплащането на труда;
- не инвестиране в образование и професионална подготовка;
- липса на политика за развитие на човешките ресурси;
- не създаване на привлекателна и безопасна среда за работа;

Нашите усилия като синдикати са насочени към:

- участие в изработването на миграционната политика на България, в която да намерят място ефективни стимули за задържане на кадрите;
- постигане достойно възнаграждение на труда на заетите в дървообработването и мебелите;

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост

- настояване за контролни функции на синдикатите по спазване на трудовото законодателство за безопасност и здраве при работа;
- максимално използване на възможностите на колективното трудово договаряне за повишаване на равнището и качеството на заетостта на наемните работници;
- съдействие за развитието и прилагането на гъвкави форми на заетост;
- подкрепа за изграждане система за потребностите от кадри в двата бранша.

Нашето убеждение е че обмяната на информация в рамките на Проекта INNO Trans за състоянието и развитието на дървообработващата и мебелната промишленост и за националните социални и трудови стандарти, както и познаването на добри практики ще допринесат за напредъка на тези браншове в рамките на ЕС, за по ефективно социално сътрудничество и по – резултатна защита на заетите работници и служители.